

Zbigniew Piepiora

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

LOKALNA POLITYKA PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM KATASTROF NATURALNYCH (STUDIUM PRZYPADKÓW WYBRANYCH POWIATÓW)

Streszczenie: W niniejszym artykule przybliżono problematykę lokalnej polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych. Prowadzenie polityki dotyczącej katastrof naturalnych pozwala minimalizować skutki ich wystąpienia. Autor ilustruje to zagadnienie przykładami wybranych powiatów neutralnych oraz specyficznych – górskiego i nadmorskiego.

1. Wstęp

Od początku swojego istnienia ludzkość borykała się z wieloma problemami towarzyszącymi jej egzystencji. Jednym z nich było zjawisko występowania katastrof naturalnych. Przybierały one większy lub mniejszy rozmiar, trwały krócej lub dłużej, zawsze jednak powodowały straty ludzkie i szkody ekonomiczne.

Aktualnie mówi się o zwiększonej intensywności występowania katastrof naturalnych i rosnących stratach przez nie powodowanych. Powoduje to, że działania ludzi dotyczące zminimalizowania skutków tego typu zjawisk prowadzone są w sposób coraz bardziej przemyślany i przybierają postać polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych (PPSKN), którą można zdefiniować jako świadomą działalność władz ponadkrajowych, państwowych, samorządowych oraz instytucji wyspecjalizowanych, prowadzoną w celu zapobiegania negatywnym konsekwencjom katastrof naturalnych.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie ekonomicznych aspektów realizacji PPSKN na poziomie lokalnym. Studia przypadków przeprowadzone zostały w trzech powiatach. Każdy z nich reprezentuje jedną z trzech grup.

Pierwszą stanowią powiaty górskie, które usytuowane są na wysoko położonych fragmentach łądów. Według wysokości mogą się one znajdować w górach średnich (od ok. 500-600 m n.p.m do ok. 1500 m n.p.m), np. Sudety i Beskidy, i wysokich, np. Tatry (ponad 1500 m n.p.m).

Drugą grupę tworzą powiaty neutralne, które znajdują się na nisko położonych fragmentach łądów. Według wysokości mogą one być usytuowane na nizinach, wyżynach i innych formach ukształtowania terenu (od 0 m n.p.m. do ok. 500 m n.p.m) i przynależć do krain geograficznych, takich jak pojezierza polskie, niziny środkowo-polskie, wyżyny polskie i kotliny podkarpackie [Mroczkiewicz 2006/2007, s. 41].

Trzecia grupa to powiaty nadmorskie, które leżą nad Bałtykiem i/lub na ich obszarze znajdują się jeziora, zatoki, ujścia Odry, Wisły i dolnych biegów pozostałych rzek powiązanych z Bałtykiem hydraulicznie.

2. Powiat jeleniogórski

Powiat jeleniogórski jest zlokalizowany w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego [*Jelenia Góra...* 2005, s. 2]. Administracyjnie jest on podzielony na 9 gmin: 4 miejskie (Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba) oraz 5 wiejskich (Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica) [*Plan...* 2003, s. 13]. Do katastrof naturalnych, które najczęściej występują na terenie powiatu jeleniogórskiego, można zaliczyć: powodzie, ruchy masowe z lawinami włącznie, wichury, dzikie pożary, ekstremalne temperatury, epidemie [*Procedury...* 2004, s. 2].

Powodzie związane są z nierównomiernym rozkładem opadów na terenie powiatu oraz ze zróżnicowaniem ich przebiegu. Na obszarze powiatu występują wszystkie odmiany powodzi poza wezbraniami sztormowymi. Powodzie roztopowe i zatorowe mogą wystąpić w wypadku gwałtownego spiętrzenia się kry lodowej w czasie wiosennego spływu wód. Szczególnie groźne są powodzie opadowe i błyskawiczne podczas wystąpienia obfitych opadów deszczu. Często wymienione powodzie zdarzają się równocześnie, powodując uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych na rzekach Bóbr, Podgórna, Kamienna, Młynówka, Skalka, Jedlica i suchym zbiorniku wodnym Mysłakowice [*Plan...* 2003, s. 14-22].

Ruchy masowe mogą wystąpić na południu powiatu jeleniogórskiego – na obszarze Karkonoskiego Parku Narodowego. Śmiertelne niebezpieczeństwo wiąże się z częstym występowaniem lawin. Zdarzają się one w obszarach Karkonoszy, które są licznie odwiedzane przez turystów i sportowców [*Borowice...* 2009].

Wichury powodują największe zagrożenie w górach znajdujących się w południowej części powiatu. Do ich skutków należą zerwane linie energetyczne, wiatrołomy, uszkodzenia budynków. Zimą feny powodują powstawanie śnieżyc, które wraz z obfitymi opadami śniegu trwającymi od kilku godzin do kilku dni tworzą oblodzenia i zasy śnieżne [*Plan...* 2003, s. 14-23].

Dzikie pożary występują najczęściej w lasach i gruntach leśnych. Prawdopodobieństwo samozapłonu jest niewielkie, chociaż występowaniu dzikich pożarów sprzyjają ekstremalnie wysokie temperatury, które latem mogą objąć cały teren powiatu [*Plan...* 2003, s. 14].

Ekstremalnie niskie temperatury zakłócają działalność transportu, gospodarki komunalno-energetycznej i łączności oraz znacznie utrudniają prace w gospodarstwach rolnych [*Plan...* 2003, s. 14].

Na terenie powiatu głównymi przyczynami epidemii mogą być choroby „okresowe”, takie jak grypa, związane z turystyką lub jako efekt wtórny innej katastrofy naturalnej. Epidemie powodują szczególne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, co może prowadzić do izolacji pewnych rejonów powiatu na określony czas [*Plan...* 2003, s. 23].

Tabela 1. Straty spowodowane przez katastrofy naturalne na obszarze powiatu jeleniogórskiego w latach 1997-2006 (w tys. zł, dane z 2006 r.)

Lp.	Powiat / gmina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Janowice Wielkie GW	596	0	0	0	622	0	0	0	382	903
2	Jeżów Sudecki GW	1 075	0	0	0	4 271	0	0	0	264	1 132
3	Karpacz GM	4 009	0	0	0	1 009	801	0	0	0	886
4	Kowary GM	2 098	0	0	0	1 189	4 662	0	0	0	2 863
5	Mysłakowice GW	3 633	0	0	0	3 202	675	0	0	558	2 391
6	Piechowice GM	3 769	0	0	0	1 011	6 493	0	0	628	23 663
7	Podgórzyn GW	3 552	0	0	0	14 087	9 879	0	0	10	2 545
8	Stara Kamienica GW	414	0	0	0	16	30	0	0	79	5 787
9	Szklarska Poręba GM	982	0	0	0	712	0	0	0	0	10 526
10	Jelenia Góra SP	0	0	0	0	110 608	3 467	0	0	3850	10 623
	Razem	20 127	0	0	0	136 726	26 006	0	0	5770	61 319

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu – Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa zagrożonego przez katastrofy naturalne (tab. 1) ważne jest prowadzenie odpowiedniej polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych, za którą na obszarach im podległych odpowiadają:

- starosta powiatu Jeleniogórskiego, Zarząd i Rada Powiatu Jeleniogórskiego oraz szczególnie Wydział Zarządzania Kryzysowego, Spraw Obronnych [*Schemat organizacyjny starostwa powiatowego w Jeleniej Górze...* 2006];
- wójt gminy Janowice Wielkie, Rada Gminy Janowice Wielkie oraz szczególnie Biuro Ewidencji Ludności i Spraw Wojskowych [*Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Janowice Wielkie...* 2006];
- wójt gminy Jeżów Sudecki, Rada Gminy Jeżów Sudecki oraz szczególnie podinspektor ds. Urzędu Stanu Cywilnego i obronności, kierownik kancelarii tajnej [*Struktura organizacyjna gminy Jeżów Sudecki...* 2007];
- burmistrz miasta Karpacz, Rada Miasta Karpacz oraz szczególnie Biuro Ochrony Informacji [Zarządzenie nr 0152-25/07...];
- burmistrz miasta Kowary, Rada Miasta Kowary oraz w szczególności Miejska Służba Ratownicza [*Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Kowary...* 2008];

- burmistrz miasta Piechowice, Rada Miasta Piechowice oraz szczególnie samodzielne stanowisko ds. zarządzania kryzysowego [*Struktura organizacyjna Urzędu Miasta w Piechowicach...* 2008];
- burmistrz gminy Podgórzyn, Rada Gminy Podgórzyn oraz szczególnie Referat Organizacyjny [*Podgórzyn...* 2007];
- wójt Gminy Stara Kamienica, Rada Gminy Stara Kamienica, Referat Rozwoju Gminy [*BIP Stara Kamienica...* 2008];
- burmistrz Miasta Szklarska Poręba, Rada Miasta Szklarska Poręba oraz szczególnie samodzielne stanowisko pracy ds. zarządzania kryzysowego [*Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Szklarskiej Porębie...*].

Tabela 2. Promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych na obszarze powiatu jeleniogórskiego w latach 1997-2006 (w tys. zł, dane z 2006 r.)

Lp.	Powiat / gmina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Janowice Wielkie GW	0	1 443	0	0	0	0	0	41	40	129
2	Jeżów Sudecki GW	0	350	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Karpacz GM	0	3 772	252	0	0	0	0	92	0	36
4	Kowary GM	0	3 380	684	970	0	0	72	51	50	297
5	Mysłakowice GW	0	4 944	78	198	0	0	85	83	70	219
6	Piechowice GM	0	10 723	1369	1387	426	375	531	250	137	2550
7	Podgórzyn GW	0	4 790	0	1225	0	0	0	184	217	255
8	Stara Kamienica GW	0	181	0	0	0	0	0	0	0	376
9	Szklarska Poręba GM	0	2 876	37	396	250	0	0	0	0	1285
10	Jelenia Góra SP	0	0	0	0	1316	0	213	0	0	597
	Razem	0	32 457	2420	4177	1992	375	901	702	515	5746

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu – Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

W ramach PPSKN wyżej wymienione instytucje sprawujące władzę na poziomie lokalnym pozyskują promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych, co uwidoczniło w tab. 2. Ich funkcjonowanie wspierane jest m.in. przez takie instytucje wyspecjalizowane, jak Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Jeleniej Górze, Komenda Miejska Policji w Jeleniej Górze, Pogotowie Ratunkowe oraz Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, które jest organizacją występującą na obszarze powiatu jeleniogórskiego ze względu na zagrożenie lawinami.

3. Powiat bolesławiecki

Powiat bolesławiecki znajduje się w południowo-zachodniej części kraju w dorzeczu Bobru i Kwisy. Administracyjnie został on podzielony na 6 gmin: gminy miejska i wiejska Bolesławiec, gmina miejsko-wiejska Nowogrodziec oraz gminy wiejskie Gromadka, Osiecznica i Warta Bolesławiecka [Małachowski 2008]. Na obszarze po-

wiatu najczęściej odnotowuje się występowanie powodzi i wichur, dzikich pożarów i epidemii [Powiatowy... 2005, s. 9-19].

Ze względu na swoje położenie geograficzne i związane z tym warunki atmosferyczne powiat bolesławiecki należy do rejonu, gdzie występują wichury, których prędkość przekracza 120 km/h (powyżej 35m/s). Duże zróżnicowanie terenu i silne wiatry powodują zimą powstawanie śnieżyc tworzących zasy, które uniemożliwiają normalne funkcjonowanie komunikacji [Powiatowy... 2005, s. 9].

Skutki powodzi i katastrofalnych zatopień mogą być bezpośrednie (zniszczenia w otoczeniu) i wtórne (zagrożenie powstaniem epidemii chorób zakaźnych na zalanych terenach). Niosą ze sobą nie tylko zagrożenie dla ludzi i środowiska, lecz także zniszczenia i szkody materialne. W czasie ich trwania zostają wyplukane składniki niebezpiecznych substancji chemicznych, cementarze, wysypiska śmieci, szamba i oczyszczalnie ścieków. Powstają warunki do rozwoju różnego rodzaju drobnoustrojów, a rejon popowodziowe stają się ogniskami chorób zakaźnych, które niezwalczane mogą być przyczyną wybuchu epidemii na tych obszarach [Powiatowy...2005, s. 12].

Epidemie mogą powodować bardzo groźne skutki na obszarze powiatu. Przemieszczając się wraz z ruchem mas powietrza atmosferycznego, rozprzestrzeniają się poza źródło, powodując szczególnie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Migrując w głąb ziemi, skażają, zatrują wody podziemne i powierzchniowe i przemieszczają się wraz z nimi, poszerzając obszar zagrożenia poza granice powiatu bolesławieckiego [Powiatowy... 2005, s. 28].

Tabela 3. Straty spowodowane przez katastrofy naturalne na obszarze powiatu bolesławieckiego w latach 1997-2006 (w tys. zł, dane z 2006 r.)

Lp.	Powiat / gmina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Bolesławiec GM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Bolesławiec GW	996	0	0	0	0	0	0	0	0	6 615
3	Nowogrodzic GMW	0	0	0	0	54	0	0	0	0	3 209
4	Osiecznica GW	152	0	0	0	0	0	0	0	0	3 312
5	Gromadka GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 877
6	Warta Bolesławiec- ka GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6 010
7	Bolesławiec SP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	886
8	Powiat bolesławiec- ki – ogółem	1148	0	0	0	54	0	0	0	0	21 908

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

Dziki pożary mogą wystąpić na leśnych obszarach powiatu bolesławieckiego. Zagrożenie dotyczy lasów administrowanych przez dziesięć nadleśnictw. Lasy nadleśnictwa Lwówek Śląski zakwalifikowane są do II kategorii zagrożenia pożarowe-

go. Pozostałe lasy dziewięciu nadleśnictw w całości są zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego. Puszcę Bolesławiecko-Zgorzelecką stanowią duże, zwarte kompleksy leśne, których znaczna część to drzewostany iglaste zaliczane do I klasy wieku, gdyż zostały posadzone na terenach po pożarach i wyrębach. Stanowią one największe zagrożenie w przypadku powstania pożaru, gdyż może nastąpić jego bardzo szybkie rozprzestrzenianie się [Powiatowy...2005, s. 17-19].

Na obszarze powiatu bolesławieckiego, analogicznie do powiatu jeleniogórskiego, za politykę przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych (tab. 3) odpowiadają:

- starosta powiatu bolesławieckiego, Zarząd i Rada Powiatu Bolesławieckiego oraz szczególnie Referat Zarządzania Kryzysowego [*Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bolesławcu...* 2003];
- prezydent miasta Bolesławiec, Rada Miasta Bolesławiec oraz szczególnie Referat Obronności i Reagowania [*Schemat... Bolesławiec*];
- wójt gminy Bolesławiec, Rada Gminy Bolesławiec oraz szczególnie stanowisko ds. administracyjno-gospodarczych, zarządzania kryzysowego i ochrony przeciwpożarowej [*Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Gminy Bolesławiec...* 2007];
- burmistrz gminy i miasta Nowogrodzic, Rada Miejska oraz szczególnie Wydział Spraw Społecznych [*Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miejski w Nowogrodźcu...* 2008];
- wójt gminy Osiecznica, Rada Gminy Osiecznica oraz szczególnie samodzielne stanowisko ds. ochrony środowiska i zarządzania kryzysowego [*Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Osiecznica...* 2007];
- wójt gminy Gromadka, Rada Gminy Gromadka oraz przede wszystkim samodzielne stanowisko ds. obsługi Rady gminy i obrony cywilnej [*Regulamin organizacyjny Urzędu Gminy Gromadka...* 2003];
- wójt gminy Warta Bolesławiecka, rada gminy Warta Bolesławiecka oraz szczególnie Referat Rozwoju i Zasobów Komunalnych [Zarządzenie nr 26/2008...].

Tabela 4. Promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych na obszarze powiatu bolesławieckiego w latach 1997-2006 (w tys. zł, dane z 2006 r.)

Lp.	Powiat/gmina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Bolesławiec GM	0	406	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Bolesławiec GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Nowogrodzic GMW	0	1370	504	258	750	0	0	0	0	0
4	Osiecznica GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Gromadka GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Warta Bolesławiecka GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Bolesławiec SP	0	0	0	0	0	0	52	0	0	0
8	Powiat bolesławiecki – ogółem	0	1776	504	258	750	0	52	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu – Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

Podobnie jak w przypadku powiatu jeleniogórskiego wyżej wymienione instytucje w ramach PPSKN pozyskują promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych. Środki pozyskane w latach 1997-2006 zestawiono w tab. 4. Ich funkcjonowanie wspierane jest przez instytucje wyspecjalizowane typowe dla powiatu neutralnego, m.in. takie jak Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bolesławcu, Komenda Powiatowa Policji w Bolesławcu, Stanowisko Dyspozytorskie Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego.

4. Powiat kamieński

Powiat kamieński znajduje się w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, pomiędzy Bałtykiem, Zatoką Pomorską, Zalewem Szczecińskim i rzeką Dziwną. Swoim zasięgiem obejmuje sześć gmin: Kamień Pomorski (siedziba powiatu), Golczewo, Międzyzdroje, Wolin i Dziwnów, Świerzno. Wszystkie, poza Świerznem, które jest gminą wiejską, są gminami miejsko-wiejskimi [Miluniec 2005, s. 11-13]. Na obszarze powiatu najczęściej odnotowuje się występowanie powodzi z wezbraniem sztormowymi włącznie, ruchów masowych, wichur, ekstremalnych temperatur, dzikich pożarów i epidemii [Gałczyńska 2001, s. 327-340; Kantzow 2005].

Na obszarze powiatu kamieńskiego występują powodzie opadowe, roztopowe, zatorowe, błyskawiczne, wezbrania sztormowe oraz ogólne będące kombinacją wcześniej wymienionych rodzajów powodzi. Dla powiatu nadmorskiego, jakim jest Kamień Pomorski, specyficzne są wezbrania sztormowe („cofka”) występujące corocznie lub kilka razy w roku na terenie powiatu kamieńskiego. Coroczne straty spowodowane „cofką” na samym tylko obszarze gminy Kamień Pomorski szacuje się na 83 tys. zł indeksowanych do 2006 r. [Iwańcz 2007].

Specyficzny wpływ klimatu morskiego i wiążące się z nim częste występowanie wichur, szczególnie w obszarze gmin nadmorskich, może być przyczyną powstania dużych zniszczeń i strat materialnych w sieciach energetycznych i telekomunikacyjnych, budownictwie mieszkaniowym i przemysłowym oraz komunikacji i gospodarce leśnej. W miejscowościach położonych w kompleksach leśnych zimą śnieżyce powodują powstawanie zasp śnieżnych [Dowgiałło 2003, s. 6].

Duże fale związane w wiatrami północno-wschodnimi i północnymi powodują niszczenie wałów wydmowych i wybrzeży klifowych. W połączeniu z nawalnymi opadami deszczu przyczyniają się one do powstawania ruchów masowych. Obecnie zagrożone osuwiskiem są umiejscowione na wydmie hotel „Amber Balic” i baza rybacka w Międzyzdrojach [Dowgiałło 2003, s. 4-6].

Ekstremalnie niskie temperatury są najbardziej odczuwalne w miejscowościach położonych w kompleksach leśnych powiatu kamieńskiego, które są oddalone od głównych szlaków komunikacyjnych. W wyniku gwałtownych i obfitych opadów śniegu oraz silnych i długotrwałych mrozów powstają zwały i zasy śnieżne, które odcinają wspomniane miejscowości od komunikacji i zaopatrzenia nawet na okres kilku dni [Dowgiałło 2003, s. 4].

Ekstremalnie wysokie temperatury często są przyczyną powstawania dzikich pożarów w wielu kompleksach leśnych występujących w powiecie kamieńskim. Zagrożone dzikimi pożarami są torfowiska oraz nieużytki rolne sąsiadujące bezpośrednio z lasami, których duża część należy do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego. Ze względu na dużą ilość obszarów leśnych należących do nadleśnictw Rokita, Gryfice, Międzyzdroje, a także do Wolińskiego Parku Narodowego o łącznej powierzchni leśnej 2055 ha dzikie pożary mogą dotknąć także miasta Międzyzdroje uważanego za kurort wypoczynkowy [Dowgiało 2003, s. 3-4].

Epidemie mogą wystąpić na obszarze całego powiatu kamieńskiego, szczególnie w lecie, w trakcie sezonu w miejscowościach nadmorskich, gdy następuje wzrost liczby ludności [Dowgiało 2003, s. 11].

Na obszarze powiatu kamieńskiego, podobnie jak w powiatach jeleniogórskim i bolesławieckim, za politykę przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych odpowiadają:

- starosta powiatu kamieńskiego, Zarząd i Rada Powiatu Kamieńskiego, a szczególnie samodzielne stanowisko ds. zarządzania kryzysowego [*Biuletyn Informacji Publicznej. Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim...* 2007];
- burmistrz miasta i gminy Kamień Pomorski, Rada Miasta i Gminy Kamień Pomorski, a szczególnie samodzielne stanowisko ds. obrony cywilnej [*Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Kamieniu Pomorskim...* 2004];
- burmistrz miasta i gminy Dziwnów, Rada Miejska, a szczególnie samodzielne stanowisko ds. obronnych i obrony cywilnej [*Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Dziwnowie...* 2005];
- burmistrz miasta i gminy Golczewo, Rada Miasta i Gminy Golczewo, a szczególnie samodzielne stanowisko ds. obronnych i zarządzania kryzysowego [*Struktura Urzędu Miejskiego w Golczewie...* 2008];
- burmistrz miasta i gminy Międzyzdroje, Rada Miasta i Gminy Międzyzdroje, a szczególnie samodzielne stanowisko ds. obrony cywilnej [*Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miejski w Międzyzdrojach...* 2008];
- wójt gminy Świerżno, Rada Gminy Świerżno, a szczególnie samodzielne stanowisko ds. obrony cywilnej i spraw wojskowych [Zarządzenie nr SR – 0152-41/2003...];
- burmistrz miasta i gminy Wolin, Rada Miasta i Gminy Wolin, a szczególnie Referat Spraw Obywatelskich [*Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miasta Wolin...* 2008].

Podobnie jak w przypadku powiatów jeleniogórskiego i bolesławieckiego wyżej wymienione instytucje w ramach PPSKN pozyskują promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych. Pozyskane środki (indeksowane do 2006 r.) w poszczególnych latach wyniosły [Gabinowski 2008]:

- w 2004 r. w Gminie Świerżno – 189 tys. zł;
- w 2005 r. w Gminie Kamień Pomorski – 67 tys. zł.

Funkcjonowanie władz lokalnych wspierane jest m.in. przez takie instytucje wyspecjalizowane, jak Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kamieniu Pomorskim, Komenda Powiatowa Policji w Kamieniu Pomorskim, filia Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie oraz Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa SAR, które jest organizacją występującą na obszarze powiatu kamieńskiego m.in. ze względu na zagrożenie wezbrzeniami sztormowymi.

5. Zakończenie

Na obszarze przedstawionych powiatów jest realizowana lokalna polityka przeciwdziałania katastrofom naturalnym. W każdym z badanych powiatów PPSKN jest prowadzona przez lokalne władze: starostwo powiatowe, radę powiatu i wójtów/burmistrzów/prezydentów adekwatnie do rodzaju poszczególniej gminy, rady gmin oraz przede wszystkim stanowiska tych instytucji właściwe do jej prowadzenia, często mające w nazwie wyrazy „zarządzanie kryzysowe” czy „obrona cywilna”.

Instytucjami wyspecjalizowanymi, wspierającymi realizację PPSKN, są m.in. Policja, Pogotowie Ratunkowe, Państwowa Straż Pożarna oraz Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w powiecie górskim i Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa SAR w powiecie nadmorskim.

Zdaniem autora, każdy z badanych powiatów może posłużyć za przykład odpowiedniego prowadzenia lokalnej polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych, jednak problemem powtarzającym się we wszystkich powiatach są zbyt małe środki otrzymane od rządu na jej realizację. W przypadku powiatu jeleniogórskiego środki otrzymane na odbudowę ogółem przez powiat w latach 1997-2006 pokrywają tylko 49 284 tys. zł, czyli niecałe 20% łącznych strat spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie szacowanych na 249 949 tys. zł indeksowanych do 2006 r.

Sytuacja wygląda podobnie w powiecie bolesławieckim – środki otrzymane w wymienionym okresie pokrywają tylko 3340 tys. zł, czyli niecałe 15% łącznych strat spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie szacowanych na 23 110 tys. zł. W powiecie kamieńskim gmina Kamień Pomorski w 2005 r. otrzymała 67 tys. zł, czyli 81% łącznych strat spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym roku szacowanych na 83 tys. zł.

Literatura

BIP Stara Kamienica, http://bazagmin.pl/bip_stara_kamienica/stanowiska, 10.04.2008.

Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Kowary, <http://www.bip.kowary.pl/public/?id=47153>, 03.04.2008.

- Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bolesławcu. Wydziały*, <http://www.bip.powiatboleslawiecki.pl/index.php?op=10&szukane=wydzialy>, 11.08.2003.
- Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Janowice Wielkie*, <http://www.gmina.janowice.wielkie.sisco.info/?id=226>, 09.01.2006.
- Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Osiecznica. Urząd Gminy Osiecznica*, <http://www.osiecznica.bip.net.pl/?c=94>, 16.01.2007.
- Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Kamieniu Pomorskim*, <http://bip.kamienpomorski.pl/index.php?strona=13>, 23.07.2004.
- Biuletyn Informacji Publicznej. Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim*, <http://bip.powiatkamienski.pl/strony/menu/15.dhtml>, 30.10.2007.
- Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Gminy Bolesławiec*, http://bip.biuletyn.info.pl/php/strona.php3?bip=bip_boles&id_dzi=6&id_men=31&lad=a, 21.02.2007.
- Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miasta Wolin – Referat Spraw Obywatelskich*, <http://www.bip.wolin.pl/strony/277.dhtml>, 19.06.2008.
- Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miejski w Międzyzdrojach*, <http://bip.miedzyzdroje.pl/strony/menu/20.dhtml>, 19.06.2008.
- Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miejski w Nowogrodźcu. Wydziały*, http://bip.biuletyn.info.pl/php/strona.php3?bip=bip_nowog&id_dzi=6&lad=a&id_men=31, 01.04.2008.
- Borowice. Lawiny*, <http://www.borowice.pl>, 22.06.2009.
- Dowgiałło J., *Powiatowy plan reagowania kryzysowego na obszar powiatu kamieńskiego (plan główny)*, Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych, Kamień Pomorski 2003.
- Gabinowski P., *Informacje dotyczące strat w infrastrukturze gmin i powiatów dotkniętych klęskami żywiołowymi oraz informacje o finansowaniu usuwania skutków klęsk żywiołowych w województwie zachodniopomorskim w latach 1997-2007*, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie. Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Szczecin 2008, Załącznik nr 3: B. Wójcik, *Zestawienie wydatkowanych środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych*, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki. Wydział Środowiska i Rolnictwa.
- Gałczyńska C.Z., *Trzęsienia ziemi, huragany i „niedźwiedź morski”. Katastrofy naturalne w obszarze południowego wybrzeża Bałtyku*, [w:] *Instantia est mater doctrinae. Księga jubileuszowa*, red. W. Filipowiak, Wyd. Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich, Szczecin 2001.
- Iwańcz J., *Analiza zagrożenia powodziowego*, Powiatowy Komitet Przeciwpowodziowy, Kamień Pomorski, 20.08.2007.
- Jelenia Góra. Informator Gospodarczy*, Wyd. CITiK, Jelenia Góra 2005.
- Kantzow T., *Pomerania. Kronika pomorska z XVI wieku*, Wyd. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005.
- Małachowski J., *Powiat bolesławiecki. Prezentacja*, <http://www.boleslawiec.pl> z dnia 12.06.2008.
- Miluniec R. (red.), *Program ochrony środowiska dla powiatu kamieńskiego*, Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim, Szczecin 2005.
- Mroczkiewicz H. (red.), *Atlas współczesnego świata*, Wydawnictwo Demart, Warszawa 2006/2007.
- Plan reagowania kryzysowego powiatu jeleniogórskiego*, Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze, Jelenia Góra, listopad 2003, s. 13.
- Podgórzyn – Biuletyn Informacji Publicznej. Wykaz spraw*, <http://podgorzyn.signform.pl/podgorzyn/browse.php?catprz=449>, 28.06.2007.
- Powiatowy plan reagowania kryzysowego*, Starostwo Powiatowe w Bolesławcu, Referat Zarządzania Kryzysowego, Bolesławiec 2005.
- Procedury informowania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach w powiecie jeleniogórskim*, Starostwo Powiatowe, Jelenia Góra, sierpień 2004.

- Regulamin organizacyjny Urzędu Gminy Gromadka*, czerwiec 2003 r., § 24 i § 28.
- Schemat organizacyjny starostwa powiatowego w Jeleniej Górze*, Załącznik do Uchwały nr XXX-VIII/245/06 Rady Powiatu Jeleniogórskiego z dnia 27 lutego 2006 r.
- Schemat organizacyjny Urzędu Miasta Bolesławiec*, Załącznik do zarządzenia Nr 320/07 Prezydenta Miasta Bolesławiec z dnia 28 listopada 2007 r.
- Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Dziwnowie*, Załącznik nr 1 do Zarządzenia Burmistrza Dziwnowa nr IV/457/2005 z dnia 27.10.2005 r.
- Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Szklarskiej Porębie*, Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Szklarskiej Porębie.
- Struktura organizacyjna gminy Jeżów Sudecki*, <http://jezow.signform.pl/jezow/browse.php?catprz=830>, 03.08.2007.
- Struktura organizacyjna Urzędu Miasta w Piechowicach*, Załącznik nr 3 do Zarządzenia nr 4/2008 Burmistrza Miasta Piechowice z dnia 21.01.2008 w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Piechowice.
- Struktura Urzędu Miejskiego w Golczewie*, <http://bip.golczewo.pl/strony/menu/45.dhtml>, 04.06.2008.
- Zarządzenie nr 0152-25/07 Burmistrza Karpacza z dnia 31 maja 2007 r., Regulamin Organizacyjny – czerwiec 2007 r., Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Karpaczu w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Karpaczu.
- Zarządzenie nr 26/2008 Wójta Gminy Warta Bolesławiecka, Załącznik 1: Schemat Organizacyjny Urzędu Gminy.
- Zarządzenie nr SR – 0152-41/2003 Wójta Gminy Świerzno z dnia 18 grudnia 2003 roku w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Świerznie.

LOCAL POLICY OF COUNTERACTING THE RESULTS OF NATURAL DISASTERS (CASE STUDIES OF CHOSEN COUNTIES)

Summary: The aim of this article is to present the problems of natural disasters policy on the local level. Conducting this kind of policy allows to reduce the results of natural disasters. The author illustrates this issue with the examples of chosen counties: neutral and specific – mountainous and seaside.